

TREBA LI NAM MAPIRANJE?

U znanstvenim i stručnim tekstovima sve se češće nailazi na termin “mapiranje”. Da bismo utvrdili njegovu raširenost pretražili smo CROSBİ, Hrčak, Dabar i *Google Scholar*. Također smo u istim izvorima pretražili radi usporedbe učestalost termina “kartiranje” i “kartografranje”.

CROSBİ (<https://www.bib.irb.hr/>) Hrvatska znanstvena bibliografija sadrži 154 rada koji u naslovu ili kao ključnu riječ imaju mapiranje. Prema vrsti rada: Ocjenjski radovi (60), Radovi u zbornicima skupova ili Sažeci sa skupova (52), Radovi u časopisima (31). Prema području znanosti: Informacijske i komunikacijske znanosti (17), Računarstvo (17), Elektrotehnika (14), Arhitektura i urbanizam (12) i Temeljne tehničke znanosti (12).

U naslovu ili kao ključnu riječ kartiranje u CROSBİ-ju imaju 263 rada. Prema vrsti rada: Ocjenjski radovi (92), Radovi u zbornicima skupova i Sažeci sa skupova (67), Ostale vrste radova (52), Radovi u časopisima (37). Prema području znanosti: Geologija (96), Biologija (59), Geodezija (33), Poljoprivređa (29), Rudarstvo, nafta i geološko inženjerstvo (29). U naslovu ili kao ključnu riječ kartografranje ima 15 radova: Radovi u časopisima (14) i Sažeci sa skupova (1). Prema području znanosti: Geodezija (15).

Hrčak (<https://hrcak.srce.hr/>) Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa ima mapiranje kao ključnu riječ u 22 rada. Prema znanstvenom području: Biomedicina i zdravstvo (7), Društvene znanosti (6), Tehničke znanosti (6), Biotehničke znanosti (5), Humanističke znanosti (4) itd.

Ključnu riječ kartiranje sadrži 36 radova u Hrčku. Prema znanstvenom području: Prirodne znanosti (26), Tehničke znanosti (21), Društvene znanosti (5), Biotehničke znanosti (4), Interdisciplinarna područja znanosti (4) itd. Prema znanstvenom polju najviše ih je iz Geologije (22), Geofizike (15) i Biologije (10), a iz Geodezije ih je 7.

Kartografranje kao ključnu riječ u Hrčku ima samo jedan rad iz znanstvenog polja Geodezija.

Pretražili smo i Dabar (<https://dabar.srce.hr/>), koji objedinjuje digitalne akademske arhive i repozitorije u Hrvatskoj. Ključnu riječ mapiranje imaju 92 rada. Najviše ih je iz područja Tehničkih znanosti (57) i Društvenih znanosti (20).

Ključnu riječ kartiranje u Dabru ima 50 radova, a ključnu riječ kartografranje ni jedan. Treba reći da Geodetski fakultet do danas nema ni jedan rad u Dabru pa je i to jedan od razloga takvih podataka.

Google Scholar pronalazi 237 radova koji u naslovu imaju mapiranje, 257 kartiranje i pet kartografranje.

Kao i mnoge druge riječi i mapiranje ulazi u hrvatsku terminologiju iz engleskog jezika. Riječ mapiranje mnogi nekritički preuzimaju u hrvatski prema engleskom *mapping*. Frančula i Frangeš (2004) upozorili su da *mapping*, ovisno o kontekstu, treba na hrvatski prevesti s kartografija, kartografski, kartografranje pa i mobilna izmjera (*mobile mapping*).

Treba dodati da u matematici i informatici *mapping* znači i preslikavanje, npr. “postupak kojim neki grafički sustav iz jednog koordinatnog sustava preslikava grafičke podatke u drugi koordinatni sustav i prikazuje ih u željenom obliku” (Kiš 2006).

U radu o dobrovoljnom kartiranju (Frančula 2014) izneseno je mišljenje da je računalna tehnologija danas objedinila kartiranje i kartografranje u jedinstveni proces – kartiranje. Frangeš i Frančula (2015) obrazlažu da ipak postoji potreba za oba termina i navode definicije:

kartiranje – točna grafička konstrukcija izmjerenih ili na drugi način određenih objekata u prostoru,

kartografiranje – dosljedan kartografski prikaz prostornih objekata pridruživanjem elemenata kartografike.

I Gušić (2019) navodi da se posljednjih godina uobičajilo da se riječ *mapping* prevodi kao mapiranje. Zalaže se „da *mapping* prevodimo kao kartiranje (što podrazumijeva izradu karte kojega područja ili dijela Zemlje, npr. Hrvatske ili grada Zagreba, ili Mjeseca, Marsa, naših gena, mozga...)“.

Treba naglasiti da je nazivlje vezano uz kartu u hrvatskom jeziku dosljednije riješeno nego u engleskom. U hrvatskom postoje nazivi: karta, kartografika, kartografska projekcija, kartiranje, kartografiranje, kartometrija, kartografija, kartograf. U engleskom: *map*, *map graphics*, *map projection*, *mapping*, *cartometry*, *cartography*, *cartographer*. Nema opravdanja ni potrebe za uvođenje mapiranja u hrvatsko stručno nazivlje.

U hrvatskom geodetskom nazivlju „mapa“ je stari naziv za katastarski plan prema njemačkom *Mappe*. Mapiranje je bilo drugi naziv za grafičku izmjeru geodetskim stolom i kipregelom. Danas se zbog suvremenije tehnologije grafička izmjera više ne upotrebljava (Frančula i dr. 2020). To je razlog više da se pišući o suvremenim tehnologijama geodetske izmjere i izrade karata ne služimo nazivom mapiranje.

Literatura

- Frančula, N. (2014): Dobrovoljno kartiranje, *Geodetski list*, 68, 3, 218–219, <http://bib.irb.hr/prikazi-rad?rad=724669>, (22. 1. 2022.).
- Frančula, N., Frangeš, S. (2004): Kako prevesti mapping?, *Geodetski list*, 58, 4, 324, <https://www.bib.irb.hr/198782>, (22. 1. 2022.).
- Frančula, N., Lapaine, M., Jazbec, I.-P. (2020): Kartografski rječnik, Hrvatsko kartografsko društvo, Naklada Dominović, Zagreb, <https://www.bib.irb.hr/1077262>, (25. 1. 2022.).
- Frangeš, S., Frančula, N. (2015): Kartiranje i/ili kartografiranje, *Geodetski list*, 69, 1, 57–59, <https://www.bib.irb.hr/760786>, (23. 1. 2022.).
- Gušić, I. (2019): O riječi *mapiranje*, *Jezik*, 66, 2, 28–29, <https://hrcak.srce.hr/file/324680>, (22. 1. 2022.).
- Kiš, M. (2006): Informatički rječnik za školu i dom, englesko-hrvatski, Andromeda, Osijek.

Nedjeljko Frančula i Stanislav Frangeš